

קביעה לפי סעיף 43(א)(1) ודרישת תשלום לפי סעיף 50(ב)(1)

לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988 -

מטרו מוטור שיווק (1981) בע"מ ו-Yamaha Motor Europe N.V.

תוכן עניינים

א.	פתח דבר.....	2
ב.	הצדדים וההסדר.....	4
ג.	תיאור השווקים הרלוונטיים בהם עלולה להיפגע התחרות כתוצאה מההסדר	15
ד.	ההסדר עלול לפגוע פגיעה משמעותית בתחרות בשוקי הטרקטורונים בטווח הביניים.....	18
ה.	טענות מטרו מוטור.....	26
ו.	קביעה.....	29
ז.	דרישת תשלום.....	29
ז.1.	העיצום הכספי על מטרו מוטור.....	30
ז.2.	העיצום הכספי על המנכ"ל.....	35
ז.3.	אי-הטלת עיצום כספי על ימאהה.....	38
ח.	היוועצות עם חברי ועדת הפטורים והעיצומים.....	39
ט.	סיכום.....	40

א. פתח דבר

1. עניינה של החלטה זו בהסדר כובל בין חברת מטרו מוטור שיווק (1981) בע"מ (להלן **מטרו מוטור**) לחברת Yamaha Motor Europe N.V. (להלן **ימאהה**), הנוגע לייבוא טרקטורוני ימאהה ושיווקם בישראל על ידי מטרו מוטור. ההסדר הכובל לא זכה לאישור בית הדין לתכרות, היתר זמני או פטור, ואינו חוסה תחת אחד מפטורי הסוג.
2. ביום 11 במאי 2021 ניתנה החלטת הממונה על התכרות (להלן **הממונה**) בדבר הסדר כובל בין מטרו מוטור לימאהה (להלן **הקביעה הראשונה**).¹ הקביעה הראשונה נגעה להסדר לפיו מטרו מוטור תייבא ותשווק בבלעדיות מוצרים מתוצרת ימאהה, בהם טרקטורונים ורכבים תפעוליים (להלן **ההסדר** או **ההסדר הכובל**), שלפני כן יובאו ושוקו בישראל באמצעות יבואן אחר, חברת קשר ימי בע"מ (להלן **קשר ימי**).
3. ביולי 2021 הגישה מטרו מוטור ערר על הקביעה הראשונה לבית הדין לתכרות.
4. בספטמבר 2021, במסגרת חילופי מכתבים בין הממונה לבין מטרו מוטור, שגם הוגשו לבית הדין לתכרות, פירטה הממונה מספר תנאים מצטברים אשר לעמדתה תהווה התקיימותם שינוי נסיבות שמפיג את החששות התכרותיים שתוארו בקביעה הראשונה, כך שההסדר עם ימאהה לא יקים חשש לפגיעה משמעותית בתכרות (להלן **חילופי המכתבים**). בחילופי המכתבים הוסכם כי מטרו מוטור תפנה לבית הדין לתכרות בבקשה מוסכמת למחיקת הערר. הערר נמחק על ידי בית הדין וכך נותרה הקביעה הראשונה על כנה.²

¹ קביעה בדבר הסדר כובל לפי סעיף 2(א) לחוק התכרות הכלכלית, תשמ"ח-1988: הסדר בין חברת מטרו מוטור שיווק (1981) בע"מ לחברת Yamaha Motor Europe N.V., **רשות התכרות** 501718 (11.5.2021). לקביעה הראשונה באתר רשות התכרות:

<https://www.gov.il/he/departments/legalInfo/determination-metroyamaha>

² לחילופי המכתבים באתר רשות התכרות:

<https://www.gov.il/he/Departments/news/yamahamotor>

5. כפי שיובא בהרחבה בהחלטה זו, מטרו מוטור בחרה לשווק את טרקטורוני ימאהה, והתחילה בכך מבלי שהתקיימו התנאים שנועדו להפיג את החששות התחרותיים שעולים מההסדר הכובל. ההסדר הכובל עלול לפגוע פגיעה משמעותית בתחרות בשווקים מסוימים הנמצאים בסגמנט הטרקטורונים.
6. לאחר שבחנתי את מעשי הצדדים הגעתי להחלטה שלהלן, שעניינה קביעה מכוח סעיף 43(א)(1) לחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988 (להלן **חוק התחרות** או **החוק**) בדבר הסדר כובל אסור לפי סעיף 2(א) לחוק; ודרישת תשלום למטרו מוטור ולמנכ"ל החברה לפי סעיף 50ח(ב)(1) לחוק, בגין הפרת הוראות סעיף 4 לחוק.
7. ביום 6 בפברואר 2024 נשלחו למטרו מוטור, למנכ"ל החברה דאז ולימאהה הודעות על כוונת הממונה לקבוע כי ההסדר בין מטרו מוטור לימאהה הוא הסדר כובל, ועל כוונתה להטיל על מטרו מוטור ועל המנכ"ל עיצומים כספיים בגין הפרת החוק. ימאהה לא ניצלה את ההזדמנות שניתנה לה להשתמע. לאחר שמיעת מטרו מוטור והמנכ"ל בכתב ובעל פה, התקיימו בדיקות נוספות. ביום 1 באפריל 2025 התייעצתי עם הוועדה לפטורים ולמיזוגים בהתאם לסעיף 50ח(א)(1) לחוק.
8. לאחר שמיעת המפרים בכתב ובעל פה, מצאתי לנכון לקבוע כי המפרים ביצעו הסדר כובל כמשמעו בסעיף 2(א) לחוק בניגוד לסעיף 4 לחוק. לאחר שמיעת המפרים ולאחר שנועצתי עם הוועדה לפטורים ולמיזוגים החלטתי להטיל עיצום כספי על מטרו מוטור בסך 20,808,971 ש"ח, ועל מנכ"ל מטרו מוטור במועד ההפרה עיצום אישי בסך 621,286 ש"ח.

ב. הצדדים וההסדר

9. מטרור מוטור היא חברה פרטית העוסקת, בין היתר, בייבוא והפצה של טרקטורונים, וכן רכבים תפעוליים, רכבי שטח, טרקטורי משא, כלי רכב דו-גלגליים ואופנועי ים.

10. ימאהה היא חברה המאוגדת בהולנד, חברה בת של Yamaha Motor Co. Ltd. המאוגדת ביפן. מוצרי ימאהה כוללים, בין היתר, טרקטורונים, רכבים תפעוליים, רכבי שטח, טרקטורי משא, וכן כלי רכב דו-גלגליים, אופנועי ים, גנרטורים, מנועים וחלקי חילוף.

ב.1. הקביעה הראשונה וחילופי המכתבים בין הממונה על התכרורות לבין מטרור מוטור

11. מטרור מוטור מייבאת ומשווקת את כלי הרכב הדו-גלגליים של ימאהה כשני עשורים. נחתם תיקון להסכם שהיה קיים בין מטרור מוטור לימאהה. על פי התיקון מטרור מוטור עתידה הייתה, החל מיום 1 בינואר 2021, לייבא ולשווק מוצרים נוספים מתוצרת ימאהה, בהם טרקטורונים ורכבים תפעוליים, שלפני כן יובאו ושווקו בישראל באמצעות חברה קשר ימי. התיקון להסכם, הכולל את ההסכם המקורי שהתיקון נוגע לו, וכן ההסכמות וההבנות בין מטרור מוטור לימאהה בקשר אליהם, הם הסדר כובל.

12. על רקע בדיקות רשות התכרורות (להלן הרשות) והחשש שעלה מפני פגיעה משמעותית בתכרורות בסגמנט הרכבים התפעוליים ובסגמנט הטרקטורונים, מטרור מוטור וימאהה דחו את כניסתו לתוקף של ההסדר ביניהן בכל הנוגע לסגמנטים אלה. בפועל, מטרור מוטור החלה לשווק את טרקטורוני ימאהה לכל המאוחר ב-1 בינואר 2022.

13. ההסדר כולל מספר התחייבויות של מטרר מוטור כלפי ימאהה. כך, למשל, על פי

ההסדר מטרר מוטור חייבת

14. נוסף על כך, על אף שההסכמים הכתובים ביניהן לא כללו סעיפי בלעדיות, בפועל

מטרר מוטור הייתה עתידה להיות המשווקת הבלעדית בישראל של מוצרי ימאהה

הכלולים בהסדר. עד לחקיקת חוק רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב, תשע"ו-

2016 (להלן חוק הרישוי), הסכמים בין יצרנים ליבואנים בענף הרלוונטי כללו פעמים

רבות תניות בלעדיות. חוק הרישוי אסר על הסכם בין יבואן ליצרן אשר מעניק ליבואן

זכויות שיווק בלעדיות,³ ואכן סעיפי הבלעדיות נמחקו מההסכמים הכתובים. עם

זאת, תמריצי הצדדים לא השתנו, ומבדיקת הרשות עלה, כי במרבית הענף המשיכה

להתקיים בפועל בלעדיות גם לאחר חקיקת חוק הרישוי. בפרט, עלה כי ההסדר בין

ימאהה למטרר מוטור עתיד היה להיות הסדר בלעדי.

15. ההסדר הפך את מטרר מוטור לנציגת ימאהה בישראל בסגמנט הטרקטורונים, בו

מטרר מוטור הייתה דומיננטית עוד טרם ההסדר. השיווק של טרקטורונים של ימאהה

על ידי מטרר מוטור, שלה פעילות ענפה בתחום עוד קודם להסדר, מייצר חששות

תחרותיים שהופכים את ההסדר להסדר כובל כמפורט בקביעה הראשונה, וכפי

שיפורט בהמשך.

³ סעיף 41(א)(2) לחוק הרישוי.

16. לנוכח החששות התכרותיים שעלו כתוצאה מההסדר, בין היתר בסגמנט הטרקטורונים, ביום 11 במאי 2021 ניתנה החלטת הממונה במסגרת הקביעה הראשונה. השווקים הרלוונטיים והחששות התכרותיים יתוארו בהרחבה בפרקים הבאים.

17. ביום 19 ביולי 2021 הגישה מטר מוטור ערר על הקביעה הראשונה לבית הדין לתכרות. מעט לאחר שהוגש הערר, במסגרת חילופי המכתבים בין הממונה למטר מוטור, הממונה פירטה את התנאים אשר לעמדתה, התקיימותם של כל התנאים במצטבר תוביל לשינוי נסיבות שמפיג את החששות התכרותיים שתוארו בקביעה הראשונה, כך שההסדר בין מטר מוטור לימאה לא יקים חשש לפגיעה משמעותית בתכרות.

18. בהתאם לחילופי המכתבים, הגישה מטר מוטור בקשה לבית הדין לתכרות למחיקת הערר, אליה צורפו חילופי המכתבים. ביום 9 בספטמבר 2021 הערר נמחק וכך נותרה הקביעה הראשונה על כנה.

19. לפי עמדת הממונה שהובעה בחילופי המכתבים, אם תבחר מטר מוטור לייבא את טרקטורוני ימאהה, עליה לבטל קודם-לכן את התקשרותה עם חברת Textron Specialized Vehicles Inc. (להלן **טקסטרון**) ביחס לטרקטורונים של מותג Arctic Cat Sales Inc. (להלן **ארקטיק קאט**) וביחס לרכבים תפעוליים של מותג E-Z-Go (להלן: **איזיגו**). תנאי נוסף שצריך להתקיים על מנת להפיג את החששות התכרותיים העולים מההסדר, כפי שהובהר בחילופי המכתבים, הוא כי מטר מוטור לא תחל למכור את טרקטורוני ימאהה ואת הרכבים התפעוליים של ימאהה עד למכירת מלוא מלאי הטרקטורונים ממותג ארקטיק קאט ומלוא מלאי הרכבים התפעוליים ממותג איזיגו המצויים ברשותה, בהתאמה. כלומר, מטר מוטור לא תמכור טרקטורונים

ורכבים תפעוליים של ימאהה במקביל למכירת טרקטורונים ורכבים תפעוליים של טקסטורן.

20. התנאים נועדו, בין היתר, ליצור ניתוק זיקות מוחלט בין מטרו מוטור לבין טקסטורן, שלפי בדיקות הרשות נמצאה חפיפה תחרותית משמעותית בין מוצריה לבין מוצרי ימאהה בסגמנט הטרקטורונים ובסגמנט הרכבים התפעוליים. חפיפה תחרותית זו, יחד עם נתחי השוק הגבוהים של מטרו מוטור וימאהה בסגמנטים אלה ומאפייני השווקים הרלוונטיים, ביססו את החששות התחרותיים שהובילו לקביעה הראשונה וכעת גם להחלטה זו.

21. חילופי המכתבים פורסמו באתר רשות התכרור כעבור תשעה חודשים, ביוני 2022, לאחר שבית המשפט לעניינים מנהליים (מחוז ירושלים) דחה את עתירת מטרו מוטור כנגד החלטת הרשות לפרסמם.⁴

22. בעקבות פרסום חילופי המכתבים, הגיע לידי הרשות מידע שהוביל לפתיחה בהליך בדיקה ולבסוף להחלטת זו.

23. בדיקת הרשות העלתה כי מטרו מוטור בחרה לייבא את טרקטורוני ימאהה, ובהתאם לחילופי המכתבים הודיעה לטקסטורן על סיום ההתקשרות איתה. אולם, מטרו מוטור לא סיימה למכור את מלוא מלאי טרקטורוני ארקטיק קאט שנותר ברשותה טרם החלה למכור את טרקטורוני ימאהה,⁵ כך שמכרה במקביל את טרקטורוני שני המותגים, ומשכך לא התקיימו תנאים שנועדו להפיג את החששות התחרותיים שעולים מהסדר הכובל. בנסיבות העניין, מטרו מוטור היא צד להסדר כובל לפי סעיף 2(א) לחוק.

⁴ עת"מ 21-12-35657 מטרו מוטור שווק (1981) בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים (19.6.2022).

⁵ על פי המידע שנמסר ממטרו מוטור, במועד בו החלה למכור רכבים תפעוליים מתוצרת ימאהה לא נותר ברשותה מלאי של רכבים תפעוליים ממותג איזיגו.

ב.2. התנהלות מטרור מוטור לאחר חילופי המכתבים עם הממונה על התכרור

24. מטרור מוטור החלה לשווק את טרקטורוני ימאהה ב-14 בדצמבר 2021, או לכל המאוחר ב-1 בינואר 2022. מהראיות שבידי הרשות, במקביל לשיווק טרקטורוני ימאהה, מטרור מוטור המשיכה למכור טרקטורונים ממותג ארקטיק קאט.

25. מאחר שמטרור מוטור החליטה לייבא את טרקטורוני ימאהה, היא הודיעה לטקסטורן ביום 12 בספטמבר 2021 על סיום ההתקשרות עמה בהתאם לחילופי המכתבים עם הממונה על התכרור. לקראת סוף שנת 2021 נותר בידי מטרור מוטור מלאי של 175 טרקטורוני ארקטיק קאט משנת הייצור 2021, 60 מתוכם מדגם Alterra בנפח מנוע 700 סמ"ק (להלן **אלטרה 700**) ו-115 מדגם Alterra בנפח מנוע 300 סמ"ק (להלן **אלטרה 300**). מדובר בכמות משמעותית, המהווה כ-95% מכלל כמות הטרקטורונים שנמכרו ממותג ארקטיק קאט בשנת 2019.⁶

26. כשברשותה, כאמור, מלאי לא מבוטל של טרקטורונים ממותג ארקטיק קאט, מטרור מוטור נערכה להתחיל למכור את טרקטורוני ימאהה החל מה-1 בינואר 2022, וכך עשתה. תאריך זה הוסכם מראש בין מטרור מוטור לימאהה, לכל המאוחר כבר מאוגוסט 2021, כמועד בו תחל מטרור מוטור לשווק בישראל את טרקטורוני ימאהה, וזאת בשל שינוי ברגולציה הנוגעת לטרקטורונים, שנכנס לתוקף במועד זה.

27. ביום 14 בדצמבר 2021 חתמה מטרור מוטור על הסכמים שלפי כותרתם התיימרו להיות הסכמים למכירת מלאי הטרקטורונים שנותר ברשותה ממותג ארקטיק קאט (להלן **ההסכמים החתומים**). ההסכמים החתומים נחתמו עם שלושה סוכנים בלעדיים שלה, כלומר – סוכנים המוכרים רכבים חדשים של מטרור מוטור בלבד: ב.ע. בשטח בע"מ, משה וגיא סוכנויות טרקטורונים בע"מ, וגוף חדש באותה עת בשם גליל מוטורס –

⁶ 2019 היא השנה הקלנדרית המלאה האחרונה לפני בדיקת הרשות שהובילה לקביעה הראשונה.

שותפות של שני עובדים שעבדו במטרו מוטור עד סמוך לחתימה על ההסכמים החתומים, שנרשמה כעוסק מורשה ביום 1 בדצמבר 2021 (שלושת הסוכנים להלן יחד הסוכנים או סוכניה של מטרו מוטור או סוכניה).

28. במסגרת ההסכמים החתומים נקבע כי הסוכנים מתחייבים להעביר למטרו מוטור 24 עד 48 תשלומים חודשיים עוקבים עבור הטרקטורונים. נוסף על כך, חתמו הסוכנים על ערבות אישית ושטר חוב בלתי סחיר.

29. ב-12 בינואר 2022, זמן קצר לאחר מועד ההסכמים החתומים, נוסחו תיקונים להסכמים החתומים (התיקונים לא נחתמו מעולם). בתיקונים להסכמים החתומים תנאי התשלום שונו כך שהסוכנים מתחייבים להעביר תשלום למטרו מוטור עבור כל טרקטורון רק בסמוך למכירתו ללקוח סופי. כבטוחה לכך, הסוכנים נדרשו למסור המחאות לא מתוארכות, אולם בפועל ההמחאות לא הועברו למטרו מוטור. מעתה והלאה, אלא אם ייאמר אחרת, תכלול ההתייחסות להסכמים בין מטרו מוטור לסוכנים גם את התיקונים להסכמים.

30. באותו היום בו נחתמו ההסכמים החתומים עם הסוכנים (14.12.21), מטרו מוטור דיווחה בתוך החברה כי החלה במכירת טרקטורוני ימאהה.⁷

31. כותרות ההסכמים בין מטרו מוטור לסוכנים הן "הסכם רכישת טרקטורונים", אך כפי שיפורט כעת, ההסכמים מלמדים כי לא נעשתה מכירה של הטרקטורונים בין מטרו מוטור לסוכניה. מטרו מוטור המשיכה למכור את טרקטורוני ארקטיק קאט, וזאת במקביל למכירת טרקטורוני ימאהה, באופן שעלול לפגוע פגיעה משמעותית בתחרות בשווקים הנמצאים בסגמנט הטרקטורונים, כאמור בפרק ג' לקביעה הראשונה.

⁷ באותו דיווח נאמר כי מסירת טרקטורוני ימאהה לצרכנים תחל בינואר 2022.

32. מכלול הנסיבות הכוללות, בין השאר, את התנהלות הצדדים ומערכת היחסים בין מטרו מוטור לסוכניה, מלמדים שהבעלות בטרקטורוני ארקטיק קאט לא עברה ממטרו מוטור לסוכנים במועד ההתקשרות ביניהם ואף לא בסמוך לאחריו – בוודאי לא לפני שמטרו מוטור החלה לשווק טרקטורונים של ימאהה.

33. כפי שיפורט להלן, עד למכירה לצרכן הסופי סוכניה של מטרו מוטור אינם נושאים בסיכונים ביחס לטרקטורונים אלה, התנאים החוזיים להעברת הבעלות בטרקטורונים אינם מתקיימים במלואם, וגם מבחינת החובות הרגולטוריות החלות בעת מכירת רכב נראה שהבעלות בטרקטורונים לא עוברת לסוכנים, אלא ישירות לצרכן הסופי.

34. הבדיקה העלתה כי, ככלל, עד שטרקטורון של ארקטיק קאט נמכר לצרכן סופי, הסוכנים לא העבירו כל תמורה למטרו מוטור בגינו, והם לא נשאו בעלויות או בסיכונים הנובעים מאי מכירת הטרקטורונים. את הסיכונים בגין אי מכירה ספגה מטרו מוטור, שכן היא אינה מקבלת החזר על ההשקעה שביצעה בעת רכישת הטרקטורונים מהיצרן, והיא המשיכה לאחסן את הטרקטורונים במחסניה. אמנם נקבע בהסכמים החתומים כי עלות הטרקטורונים מגלמת בתוכה דמי אחסנה, אך מדובר בסכום לא ידוע שנותר קבוע ללא תלות בתקופת האחסנה, ומבלי שנקבעה בהסכמים הגבלה כלשהי על משך הזמן בו מטרו מוטור תמשיך לאחסן את הטרקטורונים שלא נמכרו. כך, ישנם טרקטורונים שעוד היו מאוחסנים אצל מטרו מוטור לפחות עד ליולי 2024, כשנתיים וחצי לאחר ההסכמים החתומים.

35. כאמור, על פי ההסכמים הסוכנים נדרשו למסור למטרו מוטור המחאות לא מתוארכות כבטוחות לתשלום התמורה, אולם בפועל לא נמסרו ההמחאות. על פי ההסכמים, גם את הבטוחות שכן נמסרו (ערבות אישית ושטר חוב) מטרו מוטור

רשאית לממש רק במקרה של הפרת התחייבות בהסכם, ואילו הסוכנים לא התחייבו למכירת הטרקטורונים או לתשלום למטרו מוטור עבורם עד מועד מסוים. לכן, אין בהפקדת הבטוחות כדי להעביר את הסיכונים בגין אי מכירת הטרקטורונים לידי הסוכנים.

36. בעת מכירת טרקטורון לצרכן סופי, מטרו מוטור היא זאת שמשחררת את הטרקטורון מהמכס, משלמת את מסי הייבוא, מרכיבה אותו, מבצעת את בחינת הרישוי לרבות תשלום אגרות רישוי, מנפיקה את רישיון הרכב על שם הלקוח ומובילה אותו על חשבונה לסוכן. זאת, בדומה למהלך העסקים הרגיל בין מטרו מוטור לסוכניה, ביחס לרכבים השונים המיובאים על ידי מטרו מוטור ומשווקים באמצעות הסוכנים במסגרת הסכמי הסוכנות ביניהם.

37. מבחינת החובות הרגולטוריות החלות בעת מכירת רכב, הבעלות והאחריות על טרקטורוני ארקטיק קאט לא הועברה לסוכנים. בהתאם להוראות חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975 (להלן **חוק מס ערך מוסף**), בעת עסקת מכירה מטרו מוטור נדרשת להפיק לסוכן חשבונית עסקה בתוך 14 יום ממועד מסירת הטובין לקונה.⁸ כמו כן, על הסוכנים לדרוש ממטרו מוטור, ועל מטרו מוטור להפיק להם, חשבונית מס בגין העסקה.⁹ מטרו מוטור לא הפיקה לסוכנים חשבוניות בסמוך למועד ההסכמים, אלא רק עבור כל טרקטורון בסמוך למסירתו לסוכן, שזו מתבצעת, כאמור, במועד המכירה לצרכן סופי. כך נקבע גם בתיקונים להסכמים החתומים.

38. כמו כן, בעת מכירת רכב יש לבצע רישום של הרכב על שם הרוכש טרם המסירה לרוכש.¹⁰ חובה זו תקפה גם בעת מכירה סיטונאית מיבואן למי שמוגדר כסוחר ברכב,

⁸ סעיפים 45, 46(א) ו-22 לחוק מס ערך מוסף.

⁹ סעיפים 47(א) סיפא ו-47(ב) לחוק מס ערך מוסף.

¹⁰ סעיף 85 לחוק הרישוי.

שרשאי על פי חוק הרישוי למכור רכב באופן מסחרי.¹¹ רישום כאמור לא נעשה על שם הסוכנים בסמוך לחתימה על ההסכמים, וגם בשום שלב לאחר מכן, עד שהגיע המועד האחרון בו ניתן על פי התקנות לרשום את הטרקטורונים ולהוציא להם רישיונות.¹² הדבר משתקף גם בדוחות התוצרים שמפיק משרד התחבורה, המרכזים את כל מסירות הרכבים לפי תקופות וסוגי רכבים, לרבות מסירות על ידי יבואן לסוחר ברכב. דוחות התוצרים מעידים כי לא נעשה רישום של מסירת טרקטורוני ארקטיק קאט במשרד התחבורה בסמוך למועד החתימה על ההסכמים בין מטרו מוטור לסוכנים, ולצד זאת, נכון למועד בדיקת הרשות, מסירות של טרקטורוני ארקטיק קאט נרשמות רק בסמוך למכירתם לצרכנים סופיים.

39. מעבר לכך, במועד ההסכמים שניים משלושת הסוכנים כלל לא רשאים היו על פי חוק למכור את הטרקטורונים באופן מסחרי, שכן לא היה להם רישיון סוחר ברכב.¹³ זאת בניגוד למכירת רכבים בשם היבואן מכוח הסכמי סוכנות מולו, כפי שנמכרים הרכבים המיובאים על ידי מטרו מוטור. סוכנים המוכרים רכבים בשם היבואן אינם זקוקים לרישיון סחר, שכן הם משמשים שליחים של היבואן, שלו רישיון סחר. עובדה זו מחזקת את המסקנה כי הסוכנים לא רכשו כדין בעלות בטרקטורונים ואינם פועלים בשם עצמם במכירת הטרקטורונים לצרכנים סופיים. יצוין, כי אחד משני הסוכנים שלא היה להם רישיון במועד ההסכמים קיבל רישיון רק בסמוך לרישום

¹¹ ראו סעיפים 85 ו-90 לחוק הרישוי. בביצוע רישום רכב על שם סוחר ברכב, הסוחר לא נספר במניין הבעלויות ברכב, וראו לעניין זה בין היתר את נוהל 6/2017 של אגף הרישוי במשרד התחבורה בעניין רישיון סוחר רכב (17.3.2020).

¹² סעיף 282(א)(3)(א)(4) לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961.

¹³ סעיפים 2 (הגדרת "שירות רכב"), 3 ופרק ו' לחוק הרישוי; סוחר רכב באתר משרד התחבורה והבטיחות בדרכים: <https://www.gov.il/he/Departments/DynamicCollectors/car-dealers>.

הטרקטורונים על שם הסוכנים, בחלוף 24 חודשים ממועד ייצורם, ואילו הסוכן הנוסף עדיין אינו בעל רישיון סוחר ברכב נכון למועד החלטה זו.

40. מטרו מוטור מבצעת רישומים של מכירות כלי הרכב שהיא מבצעת, עבור כלל הרכבים שהיא משווקת בישראל. רשומות אלו כוללות את מועד המכירה של כלי הרכב. גם על פי רישומיה של מטרו מוטור עצמה, המועד אותו היא רואה כמועד מכירת הטרקטורון הוא המועד בו הטרקטורון מועבר לסוכן במקביל למכירתו לצרכן סופי, ולא המועד בו חתמה על ההסכמים מול הסוכנים.

41. נוסף על כך, גם לפי ההסכמים בין מטרו מוטור לסוכנים, חלק מהתנאים החוזיים שנקבעו כתנאי מקדים להעברת הבעלות בטרקטורונים לידי הסוכנים לא מולאו.

42. אם כן, גם הבעלות בטרקטורוני ארקטיק קאט וגם הסיכונים מאי מכירתם אינם עוברים לסוכנים עד למכירתם לצרכן הסופי, ולמעשה מטרו מוטור היא שמוכרת את הטרקטורונים לצרכנים, באמצעות הסוכנים.

43. במהלך הבדיקה טענה מטרו מוטור בפני הרשות כי כחלק מההסכמים עם הסוכנים, סוכם כי בתום 24 חודשים ממועד ייצורם של טרקטורוני ארקטיק קאט ישלמו הסוכנים עבור כל הטרקטורונים שטרם נמכרו לצרכנים סופיים (בד בבד עם רישומם של הטרקטורונים על שמם של הסוכנים, שהרי אחרת לא ניתן למוכרם בישראל).¹⁴ בכך, לטענת מטרו מוטור, הסוכנים נושאים בסיכונים ביחס למלאי טרקטורוני ארקטיק קאט, ויש להם תמריץ למכור את הטרקטורונים מתוצרת ארקטיק קאט על פני טרקטורוני ימאהה לצרכנים הסופיים לפני מועד זה. כעת אפרט מדוע אין בסיס ראייתי לטענה זו.

¹⁴ סעיף 282(א)(3)(א)(4) לתקנות התעבורה, תשכ"א-1961.

44. טענה זו הועלתה לראשונה במאי 2023, כאשר תחילה טענה מטרור מוטור כי חובת

תשלום כעבור 24 חודשים ממועד הייצור עוגנה בהסכמים עם הסוכנים, אולם בניגוד

לטענת מטרור מוטור לא מצאנו עיגון לטענה זו בהסכמים.¹⁵

45. לאחר שהרשות העירה למטרור מוטור כי היא לא הצליחה למצוא בהסכמים עם

הסוכנים חובת תשלום כפי שנטען לעיל וביקשה ממטרור מוטור להפנות אותה

לסעיפים הרלוונטיים בהסכמים, טענה מטרור מוטור כי חובת התשלום הנטענת

נלמדת משילוב מספר סעיפים בהסכמים החתומים ובתיקונים להם. אולם, הסעיפים

אליהם הפנתה מטרור מוטור לא מלמדים את שטענה. בשימוע שנערך לה בפברואר

2024, מטרור מוטור טענה כי מדובר בהסכמה בעל-פה של מטרור מוטור עם הסוכנים

במועד שאינו ידוע לה במדויק, בסמוך לינואר 2022, אז נוצרו ההסכמים המתוקנים.

הרשות בקשה ממטרור מוטור אסמכתה כלשהי לכך שאכן מדובר היה בתנאי שסוכם

מראש בין מטרור מוטור לסוכניה. למרות מסמכים רבים שהועברו לבקשת הרשות,

לא נמצאה אסמכתה התומכת בטענת מטרור מוטור. משכך, אני דוחה את הטענה.

46. העולה מהאמור לעיל הוא שלא התקיים תנאי שקבעה הממונה לצורך הפגת החששות

התחרותיים העולים מההסדר הכובל, דהיינו שמטרור מוטור לא תמכור טרקטורונים

של ימאהה במקביל למכירת טרקטורונים ממותג ארקטיק קאט. כפי שיפורט

בהמשך, אי קיום התנאי, קרי – מכירה במקביל של טרקטורוני ימאהה וטרקטורוני

ארקטיק קאט על ידי מטרור מוטור, עלול לפגוע פגיעה משמעותית בתחרות, ולכן

ההסדר בין מטרור מוטור לימאהה הוא הסדר כובל אסור.

¹⁵ יש לציין כי במועד העלאת הטענה, טרם חלפו 24 חודשים ממועד ייצור איזה מהטרקטורונים שנכללו בהסכמים עם הסוכנים ולכן לא ניתן היה לבדוק האם מדובר בתנאי שקיים טרם העלאת הטענה בפני הרשות.

ג. תיאור השוקים הרלוונטיים בהם עלולה להיפגע התכרות כתוצאה מההסדר

47. המוצרים בלב החלטה זו הם טרקטורונים ממותג ארקטיק קאט וטרקטורונים ממותג ימאהה. כאמור, על פי ההסדר, מטרור מוטור עתידה הייתה לייבא את טרקטורוני ימאהה, כאשר עוד טרם ההסדר הייתה דומיננטית בסגמנט טרקטורונים, וייבאה בין היתר את טרקטורוני ארקטיק קאט המתכרים בטרקטורוני ימאהה. מטרור מוטור אכן החלה למכור את טרקטורוני ימאהה, וזאת במקביל להמשך מכירת טרקטורוני ארקטיק קאט.

48. כפי שפורט בהרחבה בקביעה הראשונה, תחום הטרקטורונים מאופיין בחסמי כניסה והתרחבות גבוהים, בהם קושי למצוא יצרן שמותגיו אינם נמכרים כבר כיום בישראל ושעומדים בתקינה הנדרשת, החדרת המותג לשוק הישראלי, קבלת רישיון ממשד התחבורה לרבות עמידה בתנאים הנדרשים לשם כך, ועוד.¹⁶

49. במסגרת הבדיקה שהובילה לקביעה הראשונה, נבחנו ההשפעות התכרותיות הנובעות מההסדר עם ימאהה, ונמצא כי קיימת תחליפיות בין דגמי הטרקטורונים השונים מתוצרת ימאהה ודגמי הטרקטורונים אותם ייבאה מטרור מוטור נכון לאותו מועד.

50. קיימים הבדלים בין הטרקטורונים השונים, הנובעים בין היתר מהספק המנוע של הרכב, המרכב שלו, רמת האבזור ועוד, אשר חלקם באים לידי ביטוי ביכולות הטכניות השונות של הרכבים. כמו כן, קיימים הבדלים במוניטין בין היצרנים השונים של מותגי הטרקטורונים. הבדלים אלה משפיעים על התחליפיות בין הטרקטורונים השונים, ומשתקפים בפערי המחירים ביניהם.

¹⁶ ראו סעיפים 37 עד 43 לקביעה הראשונה.

51. ישנם סוגי מוצרים הכוללים מספר רב של מאפיינים שעשויים להשפיע על העדפות הצרכן בעת שהוא שוקל רכישה. העובדה כי מוצר מסוים אינו זהה בכל אחד ממאפייניו למוצר אחר, כלומר אין מדובר במוצרים הומוגניים, אינה בהכרח מביאה לידי מסקנה כי מוצרים אלו אינם נכללים תחת אותה הגדרת שוק. תתכן הגדרת שוק רחבה הכוללת מספר מוצרים מבודלים, שכן הצרכן עדיין יתלבט ביניהם, מכיוון ששילוב של כלל המאפיינים מכריעים בסופו של דבר את החלטתו.

52. מכיוון שדגמי הטרקטורונים השונים מבודלים זה מזה במספר רב של מאפיינים, עבור כל צרכן תיתכן תחליפיות שונה בין הדגמים, בהתאם להעדפותיו. מבדיקות הרשות עלה כי שני המאפיינים המרכזיים לבידול בין הדגמים השונים הם נפח המנוע והמחיר. נפח המנוע משפיע על ביצועי הטרקטורון, ואילו המחיר, כאמור, משקף שילוב של מגוון מאפיינים כגון מותג, אבזור ויכולות, וכן מהווה גורם מבדל בפני עצמו. לכן, במסגרת הבדיקה לצורך הקביעה הראשונה נבחנו דגמי טרקטורונים הקרובים זה לזה בנפח המנוע ובמחיר.

53. עבור כל אחד מהדגמים, הן דגמי ימאהה והן הדגמים אותם ייבאה מטרו מוטור, נבחנה קבוצת הדגמים המצומצמת ביותר הקרובה אליו במחיר על מנת שהקבוצה תוגדר כשוק, מבין כלל הדגמים הנמכרים בישראל. כלומר – סביב כל דגם טרקטורון הוגדר השוק הרלוונטי הכולל את הדגמים המהווים את התחליפים הקרובים ביותר עבורו. בכל אחד מהשווקים שנמצאו, נבחנו נתחי השוק של מטרו מוטור בשילוב עם טרקטורוני ימאהה, והאם עולים חששות תחרותיים כתוצאה משיווקם יחד על ידי מטרו מוטור.

54. בשל הבידול הקיים בין הטרקטורונים השונים, נבחנו מספר טווחים של מחירים ונפחי מנוע המהווים הגדרות שוק אפשריות. עבור כל טווח כזה, נבדקו אלו דגמים

נכללו בשוק ומהם נתחי השוק המשותפים של דגמי ימאהה והדגמים שיובאו על ידי מטרו מוטור.

55. נמצא כי עבור טרקטורונים בעלי נפחי מנוע בטווח שבין 400 ל-800 סמ"ק, הנמכרים במחירים הנעים בין 30,000 ל-65,000 ש"ח (להלן **טווח הביניים**), קיימת תחליפיות גבוהה בין טרקטורוני ימאהה לטרקטורונים ממותגים אחרים שמטרו מוטור ייבאה. בפרט, נמצאה תחליפיות גבוהה בין טרקטורוני ימאהה לטרקטורונים ממותג ארקטיק קאט, אותם כבר ייבאה מטרו מוטור לפני ההסדר עם ימאהה. עוד נמצא כי כתוצאה מההסדר יהיו בידי מטרו מוטור נתחי שוק גבוהים בשווקים הנמצאים בטווח הביניים. נכון למועדים שנבדקו במסגרת הקביעה הראשונה, בטווח הביניים נעו נתחי השוק של מותגי מטרו מוטור יחד עם נתחי השוק של טרקטורוני ימאהה סביב ה-50%.

56. במועד הבדיקה במסגרת הקביעה הראשונה, פעלו בטווח הביניים ארבעה יבואנים גדולים. נכון להיום, לאחר שמטרו מוטור החלה לייבא את טרקטורוני ימאהה על פי ההסדר, בנפחי המנוע שבטווח הביניים פועלים שלושה יבואנים גדולים.

57. לפי הבדיקה שהובילה לקביעה הראשונה, בשנים 2018 עד 2020 מכירות הטרקטורונים ממותג ימאהה (ששווקו באותן שנים באמצעות קשר ימי) והמותגים ששווקו על ידי מטרו מוטור עלו יחד לכדי כ-43% עד 53% מכלל מכירות הטרקטורונים בישראל. נכון לשנת 2022, לאחר הקביעה הראשונה ולאחר חילופי המכתבים בין מטרו מוטור לממונה, מכירות הטרקטורונים של מטרו מוטור, יחד עם מותג ימאהה, עלו ועמדו על כ-██████ מכלל מכירות הטרקטורונים לשנה זו. זאת על אף השינויים שחלו בסגמנט זה, בהם סיום ההתקשרות של מטרו מוטור עם טקסטרו

ותחילת שיווק טרקטורוני ימאהה על ידה, וכן כניסת מספר מותגים חדשים לשוק (בהם מותגים נוספים שמטרו מוטור החלה לייבא).

58. נתחי השוק המשותפים הגבוהים של טרקטורוני ימאהה והטרקטורונים שייבאה מטרו מוטור, בשילוב עם מבנה השוק ומאפייניו, ביססו את החשש התחרותי כתוצאה מההסדר.

ד. ההסדר עלול לפגוע פגיעה משמעותית בתחרות בשוקי הטרקטורונים בטווח

הביניים

59. החששות התחרותיים שעולים מההסדר הכובל פורטו בהרחבה בקביעה הראשונה, ועיקריהם יובאו להלן, בדגש על המצב העובדתי השורר היום.

60. כפי שהוצג בקביעה הראשונה, נוכח הבלעדיות המאפיינת את הענף, ריכוז מספר מותגים מתחרים בידי מטרו מוטור עלול לפגוע בתחרות. ההסדר הכובל הביא לכך שמטרו מוטור, שכבר הייתה משמעותית טרם ההסדר בחלק מהשווקים הרלוונטיים הנמצאים בטווח הביניים, תייצג יצרן נוסף – ימאהה – שיכל להוות רסן תחרותי כלפי היצרנים שאותם מטרו מוטור ייצגה.

61. יכולתה של מטרו מוטור לייצג, לשווק ולמכור באופן בלעדי מספר מותגים שמתחרים זה בזה משפיעה על התמריצים שלה לקדם ולמכור את המותגים אותם היא מייבאת. בתחרות בין יבואנים, קיים לכל יבואן תמריץ לקדם את מכירות היצרן שהוא מייצג, והוא מתחרה על הלקוחות על מנת לשכנעם לרכוש את מוצרי היצרן שלו ולהעדיףם על פני היצרנים של היבואנים המתחרים. זאת מאחר שהוא נהנה מהרווחים ממכירת מוצרי היצרן אותו הוא משווק, ואינו רואה רווחים כלל ממכירות של מוצרי היצרנים המיוצגים על ידי יבואנים אחרים. על כן הפסד מכירה מסב לו נזק, ומסיבה זו הוא יתאמץ יותר להתחרות כדי שלא יפסיד מכירות. לעומת זאת, כאשר יבואן אחד

משמש כנציג של מספר יצרנים מתחרים, כל עוד ההפסד ממכירת מוצרי יצרן אחד שהוא מייצג הוא לטובת מוצר של יצרן אחר שגם אותו הוא מייצג, היבואן עדיין ייהנה מהרווחים. לפיכך, תמריציו ליצור תחרות בין שני המותגים המיוצגים על ידו פוחתים. כאשר הייצוג הוא בלעדי כך שכל יצרן משווק על ידי יבואן אחד בלבד, התוצאה היא הפחתה בתחרות בין המותגים המיוצגים כולם על ידי אותו יבואן בלעדי. החשש גובר ככל שנתח השוק המצטבר של המוצרים המופצים על ידי אותו יבואן גדול יותר, וככל שיש ליבואן יכולת לקבוע את מחירי המוצרים לצרכן ואת הכמויות הנרכשות מהיצרן.¹⁷

62. ההסדר עם ימאהה צפוי היה לחזק את מעמדה של מטרטו מוטור בשווקים הרלוונטיים בטווח הביניים, ולאפשר לה להעלות את מחירי המוצרים שיובאו על ידה או להפחית את איכות השירות הניתן ללקוחותיה, באופן חד צדדי, וזאת תוך איבוד מספר קטן יותר של לקוחות ושמירת הרווחים בידיה, שכן לפחות חלקם יעברו לרכוש את המוצרים התחליפיים שיובאו גם הם על ידי מטרטו מוטור.

63. הפגיעה בתחרות כתוצאה מההסדר עשויה להתבטא גם בהחלשת התמריץ של מטרטו מוטור להוריד מחירים, ובפרט בהחלשת התמריץ שלה לגלגל ללקוחותיה הנחות שתקבל מהיצרנים.

64. כפי שנמצא בבדיקה במסגרת הקביעה הראשונה, יחסיה של מטרטו מוטור עם היצרנים השונים שאת מוצריהם היא מפצה מאפשרים לה גמישות לתעדף בין המותגים, בין היתר באמצעות העלאת מחירי המותג שהיא מעוניינת להפחית את מכירותיו. גם לאחר סיום ההתקשרות עם טקסטרו, כאשר מטרטו מוטור אינה מייבאת

¹⁷ Commission Guidelines on Vertical Restraints, 2010 O.J. (C 130), para. 154 (Guidelines on Vertical Restraints) (להלן "Guidelines").

עוד טרקטורונים ממותג ארקטיק קאט, יש לה היכולת להשפיע על תנאי המכירה של הטרקטורונים ממותג זה שנותרו ברשותה. כפי שצוין לעיל, [REDACTED]

[REDACTED]

כאשר מטרור מוטור [REDACTED]

משווקת חלק משמעותי מהמוצרים המתחרים במוצרי ימאהה, [REDACTED]

ללא מאמצים תחרותיים, לדוגמא [REDACTED]

על-ידי כך שבמקום להוזיל את מחירי מוצרי ימאהה מטרור מוטור תעלה את מחיריהם של מוצרי היצרנים האחרים המיובאים על ידה.

65. נוסף על חששות אלה, ההסדר עם ימאהה העלה גם חשש להתנהגות מתואמת בין היבואנים הגדולים בשווקים הרלוונטיים בטווח הביניים, בין היתר לנוכח חסמי הכניסה וההתרחבות המאפיינים את הענף, והיכולת המוגבלת של יבואנים קטנים לרסן את כוחם של היבואנים הגדולים. נכון למועד הבדיקה במסגרת הקביעה הראשונה, בטווח הביניים בסגמנט הטרקטורונים פעלו ארבעה יבואנים גדולים. לאחר ההסדר עם ימאהה נותרו בנפחי המנוע שבטווח הביניים רק שלושה יבואנים גדולים.

66. בענייננו, על אף שמטרור מוטור סיימה את ההתקשרות עם טקסטורון וכבר אינה מייבאת את הטרקטורונים ממותג ארקטיק קאט, היא לא סיימה למכור את כלל טרקטורוני ארקטיק קאט שנותרו ברשותה בטרם החלה למכור את טרקטורוני ימאהה, והמשיכה למכור את טרקטורוני שני המותגים במקביל, באמצעות הסוכנים הבלעדיים שלה. לכן, כפי שיפורט בעת, ההסדר עם ימאהה מעלה חשש לפגיעה משמעותית בתחרות.

67. כאמור, בבדיקות הרשות במסגרת הקביעה הראשונה נמצא כי בשווקים הנמצאים בטווח הביניים מבחינת מחירים ונפחי מנוע, קיימת תחליפיות גבוהה בין טרקטורוני ימאהה לטרקטורונים שייבאה מטרו מוטור טרם ההסדר, ובמיוחד מול טרקטורוני ארקטיק קאט, וכתוצאה מההסדר יהיו בידי מטרו מוטור נתחי שוק גבוהים. בסוף שנת 2021 נותרו בידי מטרו מוטור 60 טרקטורונים של מותג ארקטיק קאט מדגם אלטרה 700, הנמצא בטווח הביניים.

68. על פי בדיקות הרשות, בשנת 2019 (השנה המלאה האחרונה לפני הבדיקה שהובילה לקביעה הראשונה) נמכרו 770 טרקטורונים בטווח הביניים, מתוכם 112 טרקטורונים ממותג ארקטיק קאט, ובהם 47 מדגם אלטרה 700. אם כן, כמות של 60 טרקטורונים שנותרו בידי מטרו מוטור מדגם אלטרה 700 עולה על הכמות שנמכרה מדגם זה במהלך שנה שלמה. מדובר בכמות לא מבוטלת של רכבים שיכולים היו להוות רסן תחרותי למטרו מוטור במכירת טרקטורוני ימאהה, ואשר שיווקם על ידי מי שמשווקת גם את טרקטורוני ימאהה המתחרים מעלה חשש לפגיעה משמעותית בתחרות.

69. בנוסף לטרקטורונים מדגם אלטרה 700, ברשות מטרו מוטור נותרו גם 115 טרקטורונים מדגם אלטרה 300. התחום מאופיין בבלעדיות, ויצרנים בתחום אינם נוטים לפצל את מוצריהם בין יבואנים שונים. לכן, כל עוד יבואנים מתחרים יודעים כי מטרו מוטור ממשיכה למכור את טרקטורוני ארקטיק קאט, הם יחששו להתקשר עם טקסטרו. חשש זה מתקיים ללא תלות בדגמי הטרקטורונים אותם מטרו מוטור ממשיכה למכור. משכך, על מנת להפיג את החששות שעולים מההסדר הכובל ולהבטיח המשך תחרות בין טקסטרו לימאהה והפעלת רסן תחרותי על מטרו מוטור במכירת טרקטורוני ימאהה, נדרש היה כי מטרו מוטור תסיים את ההתקשרות עם

טקסטורן ולא תמכור כלל טרקטורונים של ארקטיק קאט במקביל למכירת טרקטורוני ימאהה. מכירת כלל הטרקטורונים ממותג ארקטיק קאט שנותרו בידי מטרו מוטור, לרבות הטרקטורונים מדגם אלטרה 300, הייתה תנאי שהממונה מצאה הכרחי להפגת החששות התחרותיים מההסדר, כפי שהבהירה בחילופי המכתבים עם מטרו מוטור.

70. אמנם על פי ההסכמים בין מטרו מוטור לסוכניה, מטרו מוטור לכאורה אינה יכולה להשפיע על תנאי המכירה ומחירי הטרקטורונים מתוצרת ארקטיק קאט שנותרו במלאי לצרכן הסופי, אך למטרו מוטור עדיין היכולת והתמריץ להחליש את התחרות בין טרקטורוני ארקטיק קאט לאלו של ימאהה, בעוד לסוכנים, שאינם נושאים בסיכונים הנובעים מאי מכירת הטרקטורונים, אין תמריץ של ממש למהר ולמכור אותם.

71. מטרו מוטור משווקת את הרכבים השונים שהיא מייבאת, בין היתר באמצעות סוכנים בלעדיים שלה ברחבי הארץ. סוכנים בלעדיים של מטרו מוטור משמשים זרועה הארוכה במכירת רכבים חדשים (רכבים שטרם נרשמו לראשונה בישראל) המיובאים על ידה.¹⁸ כסוכנים בלעדיים של מטרו מוטור, שלושת הסוכנים עמם התקשרה בהסכמים בקשר לטרקטורוני ארקטיק קאט, מוכרים את מגוון המותגים המיובאים על ידה, לרבות טרקטורונים של ימאהה, בתמורה לעמלות מכירה. במסגרת הסכמי סוכנות המשנה בין מטרו מוטור לסוכניה, מתחייבים הסוכנים שלא להתחרות במטרו מוטור במכירת כלי רכב המתחרים בכלי הרכב שלה, אלא באישור של מטרו מוטור

¹⁸ ראו הגדרת "רכב חדש" בסעיף 2 לחוק הרישוי; לתיאור היחסים המסחריים בין ספק לסוכן, והשפעתם על הניתוח התחרותי של הסדרי הכתבת מחיר ראו פרק ד' לגילוי דעת 1/23 של רשות התחרות "הסדרי הכתבת מחיר אנכית (RPM)" (8.2.2023), רשות התחרות.

מראש ובכתב. משמע, אם תאשר מטרו מוטור לסוכניה להתחרות בה, יהיה זה בתנאיה שלה.

72. בין הסוכנים לבין מטרו מוטור מתקיימים יחסי תלות, המשפיעים על השיקולים של הסוכנים ועל יכולתם להעדיף קידום של מותג אחד על פני מותגים אחרים שמטרו מוטור מעדיפה לקדם. הסוכנים מוכרים רכבים חדשים של מטרו מוטור בלבד, ותלויים בה לצורך אספקת הרכבים, וכן לצורך אספקת חלפים מקוריים במסגרת מתן שירותי תיקון.

73. כאשר נמכר רכב לצרכן סופי באמצעות סוכניה של מטרו מוטור, רישום העברת הרכב ללקוח במכס ובמשרד התחבורה נעשה על ידי מטרו מוטור ולא על ידי הסוכן, וכל החובות הרגולטוריות ביחס למכירת הרכב חלות עליה.

74. בכל שתעדיף מטרו מוטור לקדם את מכירת טרקטורוני ימאהה על פני טרקטורוני ארקטיק קאט, ביכולתה להעלות את גובה העמלות שתשלם לסוכנים עבור מכירות של טרקטורוני ימאהה, ובכך לתמרץ את הסוכנים לפגוע בתנאי המכירה של טרקטורוני ארקטיק קאט, באמצעות העלאת מחיריהם או בדרך אחרת. אך כאמור לעיל, גם ללא תמריצים כספיים נוספים, הסוכנים ממילא תלויים במטרו מוטור ועל פי ההסכמים אינם רשאים להתחרות בה אלא בתנאים שהיא תקבע, ולכן סביר כי בכל מקרה לא יפעלו באופן שעלול לפגוע ביחסיהם עמה.

75. אם מטרו מוטור תעדיף דווקא את מכירת מלאי טרקטורוני ארקטיק קאט שנותר ברשותה (למשל, על מנת שתוכל לפנות מקום במחסניה) על פני טרקטורוני ימאהה, ביכולתה להעלות את מחירי הטרקטורונים ממותג ימאהה או לפגוע בדרך אחרת בתנאי המכירה שלהם, על מנת להסיט צרכנים לטרקטורונים ממותג ארקטיק קאט.

76. אם כן, גם אם מטרור מוטור אינה מתערבת באופן מפורש בתנאי המכירה שמציעים הסוכנים עבור טרקטורוני ארקטיק קאט, ביכולתה לשלוט בתמריציהם להעלות מחירים או לפגוע באופן אחר בתנאי המכירה של טרקטורונים אלה או של מותגיה האחרים בהתאם להעדפותיה. משכך, החששות שעלו בקביעה הראשונה עדיין מתקיימים.

77. נוסף על כך, מאחר שהסוכנים אינם נושאים בסיכונים הנובעים מאי מכירת טרקטורוני ארקטיק קאט, אין להם תמריץ של ממש להתאמץ למכור את הטרקטורונים ובכך להתחרות בשאר המותגים של מטרור מוטור, בהשוואה לגורם בלתי תלוי שהיה נושא בסיכונים הרגילים הנובעים מבעלות בטרקטורונים ומהחזקתם.

78. ההסכמים של מטרור מוטור עם שלושת הסוכנים הבלעדיים שלה עלולים לפגוע ביכולת של טקסטורן להמשיך ולהתחרות בישראל באופן אפקטיבי, זאת משום שהתמונה שיבואנים פוטנציאליים עבור ארקטיק קאט רואים לנגד עיניהם היא כי מטרור מוטור ממשיכה לשווק טרקטורונים ממותג ארקטיק קאט, באמצעות סוכניה. מצב דברים זה עלול ליצור גם חוסר וודאות בקרב היבואנים הפוטנציאליים שאינם מודעים לכמות הטרקטורונים שנותרה בידי מטרור מוטור.

79. המצב הקיים עלול להניא את היבואנים הפוטנציאליים מלהתקשר עם טקסטורן, מחשש שישקיעו במותג וייפגעו מהנאת חינוס מצד מטרור מוטור, בעיה המכונה "בעיית טרמפיסט" (בלעז: free riding).¹⁹ חשש זה אמנם היה קיים גם לו מטרור

¹⁹ בעיית טרמפיסט בהקשר התחרותי מתארת מצב בו שחקן א' בשוק עשוי ליהנות ממאמצי השיווק של שחקן ב', כך ששחקן א' לא יצטרך להשקיע בשיווק ויוכל למכור את המוצר או השירות במחיר נמוך יותר או בתנאים אחרים טובים יותר מאשר שחקן ב' שנאלץ להחזיר לעצמו את עלויות השיווק. האפשרות שכך יקרה עלולה להרתיע את שחקן ב' מלהשקיע מלכתחילה בשיווק וקידום המוצר או השירות, מחשש שצרכנים ירכשו את המוצר או השירות אצל שחקן א' שמסוגל להציע אותו במחיר נמוך יותר.

מוטור הייתה מוכרת את מלאי טרקטורוני ארקטיק קאט לגורם שלישי שיכול להתחרות בה (בהנחה שגורם זה היה בוחר שלא להתקשר בעצמו עם טקסטורן), כלומר, ייתכן שיבואן שאינו הגורם שרכש את הטרקטורונים ממטור מוטור יחשוש להתקשר עם טקסטורן כל עוד נמכרים טרקטורוני המותג על ידי גורם אחר. אולם, החשש גדול יותר כשמדובר ביבואן דומיננטי כמו מטור מוטור, שבעיני הצרכנים גם היה מזוהה עד כה עם מותגי טקסטורן. יתר על כן, מאחר שלגורם בלתי תלוי היה תמריץ להתאמץ למכור את הטרקטורונים, סביר כי משך הזמן בו היבואנים האחרים היו נותרים בחוסר וודאות כאמור היה קצר יותר, ובינתיים מאמציו של אותו גורם בלתי תלוי למכור את הטרקטורונים היו יוצרים תחרות מול מטור מוטור במכירת טרקטורוני ימאהה.

80. חילופי המכתבים בין הממונה למטור מוטור פורסמו רק כעבור כתשעה חודשים, לאחר שבית המשפט לעניינים מנהליים מחק את העתירה שהגישה מטור מוטור כנגד החלטת הרשות לפרסמם. עד לפרסום חילופי המכתבים, ייתכן שאף לא הייתה ליבואנים פוטנציאליים דרך לדעת בוודאות שמטור מוטור סיימה את ההתקשרות עם טקסטורן וכי באפשרותם להתקשר עם היצרן, שהרי סוכניה הבלעדיים של מטור מוטור המשיכו למכור את טרקטורוני היצרן וכן דוחות התוצרים של משרד התחבורה המופצים לכלל היבואנים, המשיכו לשקף את העובדה שמטור מוטור ממשיכה למכור טרקטורונים של ארקטיק קאט.

81. לסיכום, ההסדר הכובל, מכוחו מייבאת מטור מוטור טרקטורונים של ימאהה, עלול לפגוע פגיעה משמעותית בתחרות, הן באמצעות הפחתת התחרות בין הדגמים התחליפיים של ימאהה ושל ארקטיק קאט, הן באמצעות פגיעה ביכולת של טקסטורן להמשיך לפעול בישראל.

ה. טענות מטרור מוטור

82. מטרור מוטור העלתה טענות שונות במסגרת השימוע. חלקן קיבלו מענה לעיל, וכעת

אתייחס לעיקריות שבהן שלא זכו עדיין למענה.

83. מטרור מוטור טענה בהליך השימוע, כי מקום בו הפגיעה התחרותית כבר הייתה

אמורה להתרחש, יש לבחון את מצב הדברים בפועל ולא די בטענה לקיומה של

פגיעה פוטנציאלית. לטענת מטרור מוטור, בחינת המציאות התחרותית כיום מלמדת

כי לא התקיימה עלילות לפגיעה בתחרות בעקבות ההסדר עם ימאהה, שכן לא מונה

יבואן חדש בישראל לטרקטורוני ארקטיק קאט, ומשכך המשך ייבוא שני המותגים

במקביל על ידי מטרור מוטור היה מביא לתוצאה תחרותית עדיפה.

84. על טענה זאת להידחות בראש ובראשונה משום שנקבע זה מכבר שדי בכך שההסדר

עלול לפגוע בתחרות ואין צורך בהוכחת פגיעה בפועל.²⁰ מעבר לכך, גם אם בוחנים

את מצב הדברים בפועל, כגישת מטרור מוטור, התמונה התחרותית כיום מלמדת כי

ההסדר עם ימאהה עלול היה לפגוע בתחרות. ראשית, כפי שפורט לעיל בהרחבה,

התנהלותה של מטרור מוטור לאחר חילופי המכתבים היא שעלולה לפגוע ביכולת של

טקסטורן להמשיך להתחרות באופן אפקטיבי בישראל. מטרור מוטור אינה חולקת כי

מצב הדברים בפועל, כאשר טקסטורן אינה ממשיכה לפעול בישראל, אינו המצב

הרצוי מבחינה תחרותית, אך מבקשת לראות בו מצב נתון שאינו תלוי בהסדר עם

ימאהה ובהתנהלות מטרור מוטור עצמה בקשר אליו. שנית, העובדה כי מטרור מוטור

מוכרת במקביל את טרקטורוני ימאהה ואת טרקטורוני ארקטיק קאט, בעוד אין

²⁰ ראו ע"פ 4855-02 מדינת ישראל נ' ד"ר איתמר בורוביץ, פ"ד נט(6) 776, פס' 87-88 (31.3.2005); ע"א 8387/20 ע"א 2490/21 חברת נמל אשדוד בע"מ נגד הממונה על התחרות, פס' 67 (8.1.2024).

יבואן אחר של טרקטורוני ארקטיק קאט המתכרה בה, עלולה לפגוע בתכרות, כמפורט לעיל.

85. עוד ביחס לפגיעה הפוטנציאלית בתכרות, מטרו מוטור טוענת כי החשש אינו מתקיים, בין היתר מאחר שהמלאי של טרקטורוני ארקטיק קאט שנותר בידיה מוגבל, מיושן וזניח, וכן כי דגמי האלטרה 300 אינם בטווח בו נמצא כי מתקיימת החפיפה התכרותית המשמעותית בין ארקטיק קאט לימאהה.

86. כפי שפורט לעיל, על מנת להפיג את החששות התכרותיים הנובעים מההסדר עם ימאהה יש צורך בניתוק מוחלט בין מטרו מוטור לבין טקסטורן, לרבות סיום מכירת המלאי שנותר ברשותה. כאמור, אין ביכולתם של יבואנים מתכרים לדעת מה סוג, כמות ומצב המלאי שנותר בידי מטרו מוטור, ומאחר שידוע כי יצרנים אינם נוטים לפצל את מוצריהם בין יבואנים שונים, ובוודאי לא בין מוצרים באותו סגמנט כמו סגמנט הטרקטורונים, היבואנים המתכרים עלולים להירתע מלהתקשר עם טקסטורן כל עוד התמונה העומדת בפניהם היא כי מטרו מוטור ממשיכה, לאורך זמן, למכור את טרקטורוני ארקטיק קאט.

87. כמו כן, אין מדובר במלאי זניח, ובמועד חילופי המכתבים לא מדובר היה במלאי מיושן. שנת הייצור של טרקטורוני ארקטיק קאט שנותרו בידי מטרו מוטור היא 2021, ואילו חילופי המכתבים בין הממונה למטרו מוטור הם מאוגוסט 2021. לו היה נמכר המלאי לגורם בעל תמריץ למכור את הטרקטורונים ולהתכרות במטרו מוטור, ייתכן כי לא היינו נמצאים במקום בו אנו נמצאים, כאשר, נכון למועד הבדיקה, עדיין לא נמכר מלוא המלאי שנותר בידי מטרו מוטור. לכן איני מקבלת טענה זו.

88. מטרו מוטור טוענת, כי חילופי המכתבים עם הממונה על התכרות הן חוזה מחייב, במסגרתו מטרו מוטור התחייבה לעמוד בתנאים שנקבעו על מנת להתקשר עם

ימאהה, ואילו הממונה התחייבה להימנע מאכיפה. לטענתה, הממונה הפרה חוזה בכך שנקטה בהליך אכיפה, ללא מתן הזדמנות למטרו מוטור לתקן את ההפרה הנטענת או הודעה על ביטול החוזה, כפי שעל צד לחוזה לפעול.

89. הממונה אינה נדרשת להזהיר את מי שהפר את החוק בטרם נקיטה בהליכי אכיפה.

מטרו מוטור הפרה את החוק והייתה צד להסדר כובל אסור. בענייננו, הממונה אף הבהירה את התנאים שצריכים להתקיים על מנת שההסדר עם ימאהה לא יעלה חשש לפגיעה בתחרות, ומטרו מוטור פעלה על אף שלא התקיימו כל התנאים. מעבר לצורך, יצוין כי עוד בטרם מסרה הממונה למטרו מוטור את ההודעה על כוונת חיוב, מטרו מוטור הכירה היטב את בדיקות הרשות בעניין, הובהר לה כי לעמדת הממונה על פניו היא הפרה את החוק והנושא אף נדון בפגישה שהתקיימה בין נציגי הרשות לבין נציגי מטרו מוטור, ולמרות זאת היא לא נקטה בפעולות לתיקון ההפרה.

90. מטרו מוטור חוזרת על הטענה אותה העלתה במסגרת הקביעה הראשונה, לפיה יש לראות בטרקטורוני ימאהה שוק נפרד, שכן רוב טרקטורוני ימאהה הנמכרים בישראל הם טרקטורונים ידניים המיועדים לנהיגה ספורטיבית, והם אינם תחליפיים לטרקטורונים אחרים המשמשים לפנאי, בהם טרקטורוני ארקטיק קאט.

91. הטענה קיבלה מענה בקביעה הראשונה.²¹ בתמצית, בדיקת הרשות העלתה כי ישנה תחליפיות בין טרקטורוני ימאהה לבין טרקטורונים ממותגים אחרים אותם ייבאה ושיווקה מטרו מוטור, לרבות ארקטיק קאט. כאמור לעיל, דגמי הטרקטורונים השונים מבודלים זה מזה במגוון מאפיינים, אשר באים לידי ביטוי בין היתר בפערי המחיר. מבדיקת הרשות עלה כי טרקטורונים בעלי מאפיינים ספורטיביים משמשים

²¹ סעיפים 69-73 לקביעה הראשונה.

גם הם לפנאי, בדומה לטרקטורונים אחרים, וכי אין לראות בטרקטורוני ימאהה שוק נפרד.

1. קביעה

92. נוכח כל המתואר לעיל הריני לקבוע בהתאם לסעיף 43(א)(1) לחוק כי ההסדר בין מטרו מוטור לימאהה הוא הסדר כובל.

93. על כן, החלטתי להטיל על מטרו מוטור ועל מנכ"ל החברה במועד ההפרה עיצומים כספיים כמפורט להלן.

2. דרישת תשלום

94. סעיף 50 לחוק מסמך את הממונה להטיל עיצום כספי על אדם שהפר הוראה מהוראות החוק, ובכלל זה על מי שהיה צד להסדר כובל, כולו או מקצתו, בלא אישור, היתר זמני, פטור או פטור סוג, בניגוד להוראות סעיף 4 לחוק.

95. סעיף 50 לחוק מפרט רשימה בלתי ממצה של שיקולים שהממונה תשקול בבואה לקבוע את סכום העיצום הכספי שיוטל לפי סעיף 50 ד. ביום 24 בנובמבר 2019 פורסם תיקון לגילוי דעת 1/16 (להלן **גילוי הדעת**),²² המוסיף ומתווה את אופן הפעלת שיקול דעת הממונה בקביעת סכום העיצום הכספי, תוך שמירה על יכולתה לקבוע עיצום בהתאם לנסיבות הייחודיות של כל מקרה ומקרה.

96. להלן יפורטו השיקולים בקביעת גובה העיצומים על מטרו מוטור ועל מנכ"ל החברה.

²² תיקון גילוי דעת 1/16 של הממונה על התכרורות "שיקולי הממונה על התכרורות בקביעת גובה עיצום כספי" (24.11.2019) **רשות התכרורות** 501683.

1.1. העיצום הכספי על מטרור מוטור

מסגרת העיצום

97. בשלב הראשון נקבעת מסגרת העיצום בהתאם למחזור המכירות הרלוונטי של מטרור מוטור בשנה שקדמה לשנת הכספים בה בוצעה ההפרה. לצורך חישוב מסגרת העיצום, תיחשב תחילת ההפרה כיום 1 בינואר 2022, הוא היום שלפי הסיכום בין מטרור מוטור לימאה תחל מטרור מוטור למכור את טרקטורוני ימאהה. בשל הצורך לתחום את תקופת ההפרה, ומבלי לקבוע מסמרות, מצאתי לנכון לקבוע כי ההפרה נמשכה עד ליוני 2023, המועד בו לראשונה הועברו המחאות מהסוכנים למטרור מוטור עבור טרקטורונים שעדיין לא נמכרו לצרכני קצה. בהתאם לגילוי הדעת, כאשר ההפרה התבצעה על פני יותר משנה קלנדרית אחת, מחזור המכירות הרלוונטי יחושב כממוצע משוקלל של מחזורי המכירות בשנים שקדמו לשנים בהן בוצעה ההפרה.

98. מחזור המכירות המשוקלל של מטרור מוטור לשנים 2021 עד 2022 עומד על כ- [REDACTED] ש"ח. בהתאם למחזורי המכירות של מטרור מוטור, מסגרת העיצום נקבעת על פי התקרה היחסית הקבועה בחוק, העומדת על 8% ממחזור המכירות. לכן, מסגרת העיצום של מטרור מוטור עומדת על כ- [REDACTED] ש"ח.

עיצום הבסיס

99. בשלב השני נקבע עיצום הבסיס, המשקף את חומרת ההפרה בהתאם למכלול הנסיבות, בדגש על מידת הפגיעה הפוטנציאלית שההפרה עלולה לגרום לתכרות או לציבור ועל משך ההפרה. עיצום הבסיס נקבע בטווח שבין 5%- ל-90% ממסגרת העיצום שחושבה בשלב הראשון.

100. ראשית, נלקח בחשבון מעמדה הדומיננטי של מטרור מוטור ורמת התכררות הנמוכה בשווקים הרלוונטיים להפרה. כפי שפורט בקביעה הראשונה, מטרור מוטור, שהייתה משמעותית בחלק מהשווקים הרלוונטיים עוד טרם ההסדר הכובל עם ימאהה, משווקת יצרן נוסף, שעד כה היווה רסן תכררותי כלפי המותגים שאותם שיווקה.

101. כפי שתואר לעיל, ההפרה עלולה לפגוע פגיעה משמעותית בתכררות בשווקים הנמצאים בטווח הביניים בסגמנט הטרקטורונים. סגמנט זה מאופיין במיעוט מתכררים, בחסמי כניסה והתרחבות גבוהים, ובהיעדר תכררות תוך-מותגית בשל הבלעדיות המאפיינת את ההפצה בענף. כפי שפורט בקביעה הראשונה, בשווקים הנמצאים בטווח הביניים, למטרור מוטור יחד עם טרקטורוני ימאהה, נתחי שוק משמעותיים. מהבדיקה הנוכחית עולה כי בשנת 2022 כ- [] מכלל הטרקטורונים בעלי נפחי מנוע הנמצאים בטווח הביניים שנמכרו בישראל נמכרו על ידי מטרור מוטור.

102. ההסדר הכובל עלול לפגוע פגיעה משמעותית בתכררות בשווקים הרלוונטיים, ובפרט בתכררות ששררה בין ארקטיק קאט לימאהה טרם ההסדר הכובל. כמו כן, ההסדר הכובל צמצם את מספר היבואנים הגדולים המתכררים בסגמנט הטרקטורונים בכלל, ובנפחי מנוע הנמצאים בטווח הביניים בפרט, ובכך עשוי להקל על התנהגות מתואמת בין היבואנים ולפגוע גם בדרך זו בתכררות.

103. נוסף על כך, המשך מכירת מלאי טרקטורוני ארטיק קאט על ידי מטרור מוטור באמצעות הסוכנים עלול לפגוע ביכולת של טקסטורן להמשיך ולהתכררות בישראל באופן אפקטיבי, בשל חוסר הוודאות שעלול להיווצר בקרב יבואנים מתכררים

שמעוניינים להתקשר עם טקסטורן, והחשש האפשרי מפני הנאת חינם מצד מטרור מוטור.

104. ההפרה החלה לכל המאוחר בינואר 2022, וכאמור לעיל מצאתי לנכון לקבוע כי נמשכה עד ליוני 2023. מדובר בפרק זמן ארוך של כשנה וחצי.

105. עם זאת, מטרור מוטור הודיעה לטקסטורן על הפסקת ההתקשרות עמה עוד בספטמבר 2021. סיום היחסים המסחריים עם טקסטורן והעובדה שמדובר במלאי מוגבל של טרקטורונים שמטרור מוטור ממשיכה למכור במקביל לטרקטורוני ימאהה, מחלישים את החשש שפורט בקביעה הראשונה ביחס להתנהגות היצרנים ותמריציהם להעניק למטרור מוטור הנחות, שבתורן יכולות להתגלגל לצרכנים.

106. במכלול הנסיבות, החלטתי להעמיד את שיעור עיצום הבסיס על 45% מגובה מסגרת העיצום, כך שעיצום הבסיס יעמוד על [REDACTED] ש"ח.

נסיבות הנוגעות להתנהגות מטרור מוטור ביחס להפרה

107. חלקה של מטרור מוטור בהפרה ומידת השפעתה על ביצועה – בשלב השלישי נבחן חלקה של מטרור מוטור בהפרה, ובין היתר נבחנים השפעתה על ביצוע ההפרה והאינטרס שלה בקיומה, ומעמדה בשווקים בהם היא פועלת ושיש להפרה זיקה אליהם. שיקול זה יכול להוביל להעלאה או להפחתה בגובה העיצום בשיעור של עד 20% מעיצום הבסיס.

108. מטרור מוטור היא שחקנית משמעותית בסגמנט הטרקטורונים. ההסדר הכובל נחתם בין מטרור מוטור לימאהה, אך מטרור מוטור פעלה על פי שיקול דעתה הבלעדי בכל הנוגע להתנהלות מול טקסטורן ולהחלטה מה ייעשה במלאי טרקטורוני ארקטיק קאט שנותר ברשותה לקראת תחילת השיווק והמכירה של טרקטורוני ימאהה בישראל. כן, מטרור מוטור לא הציגה בפני ימאהה תמונת מצב מלאה, ויצרה

אצל ימאהה לכאורה את הררשם שער ה-1 בינואר 2022 לא יהיו ברשותה עוד טרקטורונים של ארקטיק קאט ולא תהיה כל מניעה חוקית להתחיל ולמכור טרקטורונים מתוצרת ימאהה.

109. נוסף על כך, מטרר מוטור הפרה את החוק על אף שבחילופי המכתבים הובהרה במפורש עמדת הממונה באשר לצעדים בהם על מטרר מוטור לנקוט על מנת להפיג את החששות התחרותיים כתוצאה מההסדר הכובל עם ימאהה. כאמור לעיל, מטרר מוטור חתמה על הסכמים שרק מתיימרים להיות הסכמי מכירה מול סוכניה, אך בפועל לא מכרה את מלוא מלאי טרקטורוני ארקטיק קאט שנותר ברשותה בטרם החלה למכור את טרקטורוני ימאהה.

110. בשל מעמדה של מטרר מוטור, תפקידה בביצוע ההפרה, ובחירתה לפעול בניגוד לדברים המפורשים שכתבה הממונה בדבר הצעדים שיפיגו את החששות התחרותיים, החלטתי להעלות את גובה העיצום שיוטל על מטרר מוטור ב-20% מעיצום הבסיס, כך שגובה העיצום שחושב בשלב זה עומד על [REDACTED] ש"ח. 111. בהודעה על כוונתי להטיל על מטרר מוטור עיצום כספי, מיום 6 בפברואר 2024, נפלה טעות בחישוב גובה העיצום במסגרת שלב זה, והעיצום שחושב עמד על 20,808,971 ש"ח. בשל הטעות שנפלה, על אף שהחישוב הנוכחי מוביל לסכום גבוה יותר החלטתי להשאיר את גובה העיצום כפי שחושב בהודעה על כוונת החיוב, כך שיעמוד על 20,808,971 ש"ח.

נסיבות חיצוניות להפרה

112. בשלב הרביעי נבחנים שיקולים מעבר לשיקולים הקשורים קשר הדוק לנסיבות ההפרה.

הפרות קודמות – בהתאם לגילוי הדעת, הממונה עשויה להפחית עד 15% מעיצום הבסיס אם המפר לא הפר בעבר את הוראות חוק התכרור, ועשויה להעלות את גובה העיצום עד ל-30% אם נעשו הפרות קודמות. לא ידוע לרשות התכרור על הפרות קודמות של מטרור מוטור. עם זאת, הקביעה הראשונה שפורסמה, קבעה כי ההסדר אליו ביקשו מטרור מוטור וימאהה להגיע הוא הסדר כובל, ותיארה את החששות התכרורתיים שעולים כתוצאה ממנו. כן, במסגרת חילופי המכתבים עם מטרור מוטור הובהרו התנאים בהם יופגו חששות אלה. אף על פי כן, מטרור מוטור פעלה בניגוד לחוק באותו עניין ממש. בהתחשב במכלול הנסיבות, איני מוצאת לנכון להחמיר עם מטרור מוטור, אך גם לא להקל עמה, במסגרת שלב זה.

פעולות שנקטה מטרור מוטור למניעת הישנות ההפרה או להפסקתה

113. בשלב זה נבחנות פעולות ממשיות שנקטה מטרור מוטור למניעת הישנות ההפרה או להפסקתה, דוגמת חדילה מפעילות מפרה לפני שנודע לממונה על ההפרה והבאת דבר ההפרה לידיעת הממונה מיוזמתה. כן נבחנות פעולות שנקטה מטרור מוטור לתיקון תוצאות ההפרה. שיקול זה יכול להוביל להפחתה בגובה העיצום שנקבע בשלב הקודם.

114. אין אינדיקציות כי מטרור מוטור נקטה בפעולות כאמור. לפיכך לא יופחת גובה העיצום הכספי שנקבע בגין שיקול זה.

סיכום

115. בהתחשב במכלול השיקולים, החלטתי להטיל על מטרור מוטור עיצום כספי בסך 20,808,971 ש"ח בגין הפרה המתוארת בהחלטה זו.

2.ז. העיצום הכספי על מנכ"ל מטרור מוטור

116. סעיף 50ד(א) לחוק מסמיק את הממונה להטיל עיצום כספי על אדם שהפר הוראה מהוראות החוק המנויות שם, עד לסכום שנכון למועד ההודעה על כוונתי להטיל עיצומים כספיים עמד על 1,150,530 ש"ח.
117. בהתאם לגילוי הדעת, עיצום כספי יוטל על נושא משרה בחברה מפרה בהתקיים שני תנאים מצטברים:
- א. כאשר עסקינן בהפרה שעלולה להביא לפגיעה של ממש בתכרות או כאשר מדובר בהתקשרות בהסדר כובל עירום;
- ב. כאשר נושא המשרה מעורב בהפרה במעשה או במחדל – בין אם לקח חלק בהפרה בביצועה בפועל או שהיה אחראי על הוצאתה לפועל, ובין אם לא לקח בה חלק פעיל אך ידע על אודותיה וחדל מלמנוע את ביצועה.
118. כפי שפורט לעיל, ההסדר הכובל בין מטרור מוטור לימאהה, מכוחו מייבאת מטרור מוטור טרקטורונים של ימאהה, מעלה חשש לפגיעה של ממש בתכרות בשווקים הנמצאים בטווח הביניים בסגמנט הטרקטורונים. מהראיות עולה כי מנכ"ל החברה היה מעורב בהפרה ואחראי לביצועה, כפי שיוצג להלן, ועל כן יש מקום להטיל עליו עיצומים אישיים.
119. המנכ"ל, מתוקף תפקידו, כמי שעמד בראש החברה, אחראי על התנהלות החברה וקבלת החלטות בה. המנכ"ל לקח חלק במגעים מול הרשות במהלך הבדיקה שהובילה לקביעה הראשונה, והחששות התכרותיים העולים מההסדר עם ימאהה הוצגו בפניו. הוא הכיר היטב את המגעים שהתנהלו מול הרשות לאחר פרסום הקביעה הראשונה ואת התנאים שפורטו בחילופי המכתבים להפגת החששות.

120. המנכ"ל ידע על ההפרה והיה ביכולתו למנוע אותה, אך הוא לא עשה כן. כך, המנכ"ל ידע על התנהלות מטרר מוטור בעקבות חילופי המכתבים ולקראת מכירת טרקטורוני ימאהה, לרבות סיום ההתקשרות עם טקסטורן, המגעים מול ימאהה בנושא, וההסכמים עם הסוכנים בנוגע לטרקטורוני ארקטיק קאט שנותרו במלאי החברה. כן, היה מעודכן בתקופה הרלוונטית להפרה במצב המלאים והמכירות במטרר מוטור, הן של טרקטורוני ארקטיק קאט הן של טרקטורוני ימאהה. מעבר לכך שלא מנע את ההפרה, המנכ"ל לקח בה חלק פעיל, שכן היה שותף להחלטה להתחיל למכור את טרקטורוני ימאהה כאשר ידע על מצב המלאי של טרקטורוני ארקטיק קאט שנותר ברשות מטרר מוטור, הכיר את ההסכמים בין מטרר מוטור לסוכניה בנוגע לטרקטורוני ארקטיק קאט ואף חתם על אחד מההסכמים.

121. להלן יפורטו השיקולים בקביעת סכום העיצום על המנכ"ל.

מסגרת העיצום

122. בהתאם לגילוי הדעת, מחושב ממוצע משוקלל של הכנסתו השנתית של נושא המשרה בתאגיד המפר בשלוש השנים שקדמו למועד גילוי ההפרה (להלן **ההכנסה המשוקללת**). ככל שהיחס בין ההכנסה המשוקללת של נושא המשרה לבין ההכנסה הממוצעת במשק גבוה מ-10, מסגרת העיצום תעמוד על העיצום המרבי הקבוע בחוק למפר יחיד.

123. היחס בין ההכנסה המשוקללת של המנכ"ל להכנסה הממוצעת במשק גבוה מ-²³10, ומשכך, מסגרת העיצום עבור המנכ"ל עומדת על העיצום המרבי שהיה קבוע בחוק נכון למועד ההודעה על כוונתי להטיל עליו עיצומים – 1,150,530 ש"ח.

²³ על פי טבלת השכר הממוצע לפי חוק הביטוח הלאומי, נכון לשנת 2024 השכר החודשי הממוצע עומד על 12,379 ש"ח, קרי – השכר השנתי הממוצע במשק הוא 148,548 ש"ח.

עיצום הבסיס

124. בשלב השני נקבע עיצום הבסיס. עבור נושא משרה, עיצום הבסיס נקבע בהתאם

לחומרת ההפרה כפי שהוערכה עבור התאגיד המפר. כך נעשה ביחס למנכ"ל, קרי

– עיצום הבסיס עומד על 45% ממסגרת העיצום.

נסיבות הנוגעות להתנהגות המנכ"ל ביחס להפרה

125. בשלב השלישי נבחנים חלקו של נושא המשרה בהפרה ומעמדו בתאגיד המפר.

בפרט, נבחן האם יש להתאים את שיעור ההחמרה או ההקלה שנקבע עבור

התאגיד, וזאת בשים לב למעורבותו של נושא המשרה בהפרה, מידת בכירותו

ויכולתו להשפיע על קבלת ההחלטות ולמנוע את ההפרה מתוקף תפקידו. לפי גילוי

הדעת, הממונה רשאית להפחית או להעלות את גובה העיצום הכספי בגין שיקול

זה בשיעור של עד 20% מעיצום הבסיס.

126. מתוקף תפקידו, המנכ"ל היה בעל מעמד בכיר בחברה והיה ביכולתו להשפיע על

קבלת ההחלטות בה.

127. המנכ"ל הכיר היטב את החששות התחרותיים העולים מהסדר עם ימאהה כפי

שהוצגו בקביעה הראשונה ואת התנאים להפגתם כפי שהוצגו בחילופי המכתבים,

וכן את מצב מלאי טרקטורוני ארקטיק קאט שנותר בידי מטרו מוטור. המנכ"ל

לקח חלק פעיל בהפרה. הוא הכיר את ההסכמים עם הסוכנים ביחס למלאי זה, ואף

חתם על אחד מההסכמים, וכן היה שותף להחלטה להתחיל למכור את טרקטורוני

ימאהה ביודעו כי ברשות מטרו מוטור עדיין מלאי טרקטורוני ארקטיק קאט.

128. משכך, מצאתי לנכון להתאים את שיעור ההחמרה של המנכ"ל לשיעור ההחמרה

שנקבע עבור מטרו מוטור, העומד על 20% מעיצום הבסיס.

נסיבות חיצוניות להפרה

129. בשלב הרביעי נבחנים שיקולים מעבר לשיקולים הקשורים קשר הדוק לנסיבות

ההפרה, בדומה לנסיבות הנבחנות עבור התאגיד.

130. הפרות קודמות – ככל הידוע לרשות, המנכ"ל לא הפר בעבר את הוראות חוק

התכררר. עם זאת, מהשיקולים שפירטתי לעיל ביחס להתנהלות מטרר מוטור על

אף הקביעה הראשונה וחילופי המכתבים, במסגרת שלב זה איני מחמירה עם

המנכ"ל, אך גם מצאתי לנכון לא להקל עמו.

פעולות שנקט המנכ"ל למניעת הישנות ההפרה או להפסקתה

131. אין אינדיקציות כי המנכ"ל נקט בפעולות למניעת הישנות ההפרה או להפסקתה,

ולפיכך אין מקום להפחית מגובה העיצום שנקבע.

סיכום

132. בהתחשב במכלול השיקולים, בגין ההפרה המתוארת בהחלטה זו החלטתי להטיל

על מנכ"ל מטרר מוטור במועד ההפרה עיצום כספי בסך 621,286 ש"ח.

3.ז. אי-הטלת עיצום כספי על ימאהה

133. ימאהה היא צד להסדר הכובל עם מטרר מוטור. לפיכך, ניתן להטיל על ימאהה

עיצום כספי על פי הוראות סעיף 50ד(א)(1) לחוק. אולם, בהתאם לשיקול הדעת

המסור לממונה ובהתחשב בנסיבות המיוחדות המפורטות מטה, מצאתי לנכון שלא

להטיל עיצום כספי על ימאהה.

134. מטרר מוטור מסרה לימאהה שעד ליום 1 בינואר 2022 היא תסיים למכור את כל

טרקטורוני ארקטיק קאט הנותרים, ומשבך לא תהיה מניעה חוקית עבורה להתחיל

ולמכור את טרקטורוני ימאהה החל ממועד זה. ימאהה לא הסתפקה בהצהרה זו,

ונקטה פעולות אקטיביות על מנת לנסות ולהבטיח שהיא לא מפרה את החוק. כך,

ימאהה עיגנה את התנאים שנקבעו בחילופי המכתבים עם הממונה במסגרת תוספת להסכם ההפצה בין מטרו מוטור לימאהה. מעבר לעיגון חילופי המכתבים, בתוספת להסכם ההפצה מטרו מוטור התחייבה גם כלפי ימאהה שלא תחל במכירת טרקטורוני ימאהה עד שתמכור את מלוא מלאי טרקטורוני ארקטיק קאט שברשותה, וזאת עד לא יאחר מה-1 בינואר 2022. כאמור, מטרו מוטור לא עמדה בהתחייבות זו והחלה למכור את טרקטורוני ימאהה כשברשותה עדיין מלאי לא מבוטל של טרקטורוני ארקטיק קאט.

135. מטרו מוטור הציגה לימאהה את תכניותיה עבור טרקטורוני ארקטיק קאט שנותרו ברשותה, באופן שלכאורה הטעה את ימאהה להבין כי מטרו מוטור פעלה בהתאם לתנאים שנקבעו בחילופי המכתבים, ואשר גם עוגנו, לבקשת ימאהה, בתוספת להסכם ההפצה, ומשכך, כי תחילת מכירת טרקטורוני ימאהה נעשתה בהתאם לחוק. ימאהה אינה פועלת באופן עצמאי בישראל, ויכולתה לברר את העובדות לאשורן הייתה מוגבלת, והיא הייתה תלויה לשם כך במידה רבה במטרו מוטור. יודגש כי לא תמיד יהיה בתלות כזאת כדי להצדיק אי-הטלת עיצום; אך כאמור, בהתחשב במכלול נסיבותיו של המקרה הנוכחי, וכעניין של שיקול דעת מינהלי, ראיתי לנכון לא להטיל עיצום כספי על ימאהה בגין הפרת סעיף 4 לחוק.

ח. היועצות עם חברי ועדת הפטורים והעיצומים

136. ביום 1 באפריל 2025 התייעצתי עם ועדת הפטורים והמיזוגים טרם קבלת החלטתי זו, בהתאם להוראות סעיף 50(א)(1) לחוק. לאחר דיון מעמיק עם חברי הוועדה, מסרו כל חברי הוועדה כי הם סבורים שיש לקבל את עמדת הממונה כמפורט בקביעה זו.

ט. סיכום

137. נוכח כל האמור לעיל, ובהתאם לסמכותי לפי סעיף 43(א)(ו) לחוק, אני קובעת כי ההסדר בין מטרו מוטור לימאהה, מכוחו מייבאת מטרו מוטור את טרקטורוני ימאהה לישראל, הוא הסדר כובל כמשמעו בסעיף 2(א) לחוק. הסדר כובל זה לא זכה לאישור בית הדין לתחרות, היתר זמני או פטור, והוא אינו חוסה תחת פטור סוג.

138. כמו כן, לאחר היוועצות עם ועדת הפטורים והמיזוגים, החלטתי להטיל עיצום בספי על מטרו מוטור בסך 20,808,971 ש"ח וכן עיצום אישי בסך 621,286 ש"ח על מנכ"ל החברה במועד ההפדה.

139. בהתאם להוראות סעיף 50(א) לחוק, העיצומים הכספיים שהטלתי בהחלטתי זו ישולמו בתוך 30 יום מיום מסירתה, קרי – עד ליום 3 במאי 2025.

140. בהתאם להוראות סעיפים 43(ג) ו-50(א) לחוק, נתונה החלטתי זו לערר בפני בית הדין לתחרות בתוך 30 ימים מיום שתימסר למפרים.

מיכל כהן
הממונה על התחרות

ירושלים, ה' בניסן התשפ"ה

3 באפריל 2025